

MOUSEION
INLEIDING

Tiki Tangelder

DOGtime, Gerrit Rietveld Academie

Amsterdam, 2018

Q.S. Serafijn - Tutor Thesis

Manel Esparbé i Gasca

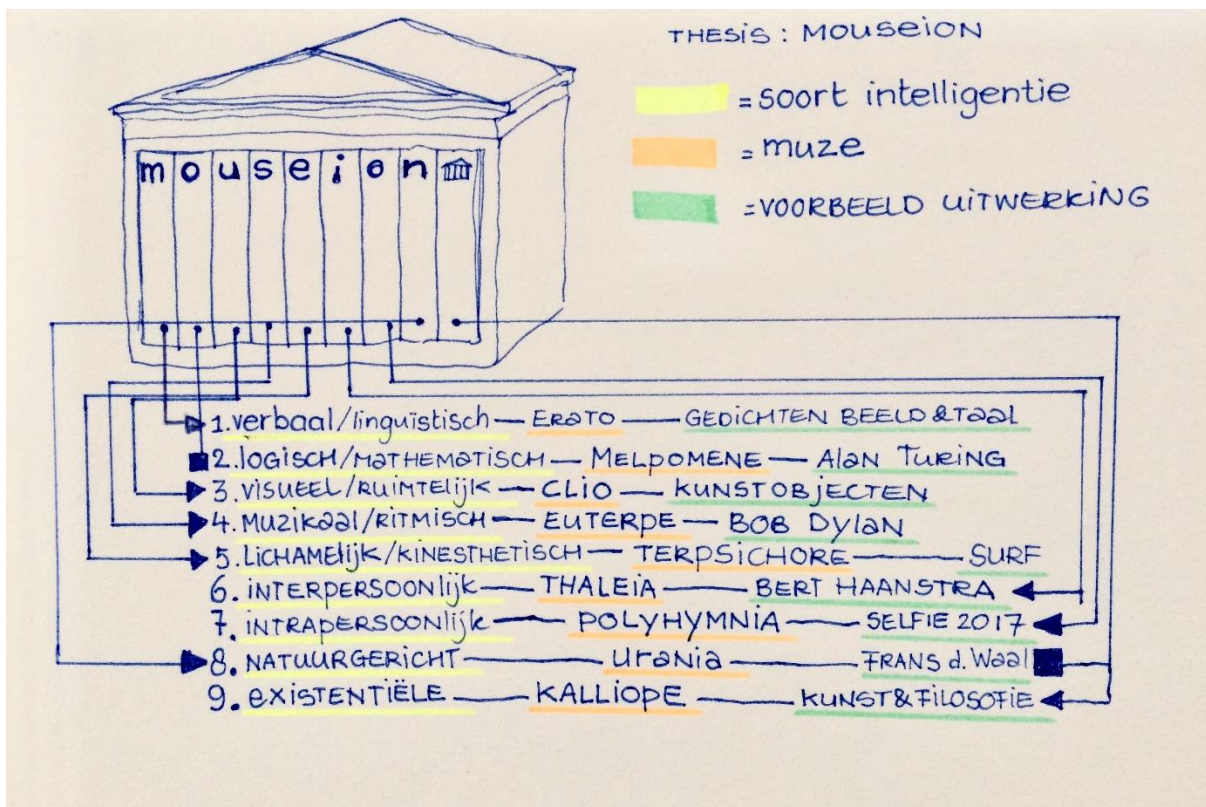
Curdin Tones

DOGtime teachers, Gerrit Rietveld Academie

Mouseion

Een tempel ter ere van de Muzen werd in het Grieks 'Mouseion' genoemd; heden ten dage heet een gebouw, waarin de een of andere vorm van kunst of wetenschap te bewonderen is, nog steeds 'museum'. Als een ode, een waardig eerbetoon, aan de negen godinnen, die de mensheid de inspiratie voor kunst en wetenschap zouden hebben gebracht.¹

2

¹ Creative Commons, Wikibooks, Griekse mythologie/Muzen, september 2009, https://nl.wikibooks.org/wiki/Griekse_mythologie/Muzen, (september 2017)

² Eerste opzet idee thesis, Tiki Tangelder

Welke inzichten geven de Muzen gekoppeld aan meervoudige intelligentie mij?

Gaan deze inzichten mijn kijk op de beeldend kunstenaar verrijken?

Om hier antwoorden op te kunnen krijgen gaan we eerst terug naar de klassieke mythologie en de Griekse mythen gevolgd door verschillende filosofieën en theorieën van biologen, filosofen, kunstenaars, professoren, kinderen, artiesten en nog veel meer.

Plato onderscheidt vier soorten Divine Madness: zieners, Bakchanten, dichters en minnaars.³

1. De vervoering van de waarzegger schreven we aan Apollo toe.

2. Die van de mysteriecultus aan Dionysos.

3. Die van de poëzie aan de Muzen.

4. En de vierde aan Afrodite en Eros, dat was de dwaasheid van een verliefde.⁴

De Muzen werden opgeroepen ter inspiratie.

Inspiratie is het onderwerp dat in deze samenstelling van essays genaamd; "Mouseion" wordt uitgewerkt. De verschillende Muzen worden gekoppeld aan de meervoudige intelligenties die de Amerikaanse onderzoeker Howard Gardner ontwikkelde; een nieuwe theorie over intelligentie.

Negen verschillende inspiraties gebaseerd op de theorieën van de Griekse oudheid gemengd met het onderzoek van Howard en persoonlijke invloeden waarbij tegenwoordige tijd verleden tijd ontmoet.

De kijk op het leven en met name de mens als persoon verbreden, kwaliteiten en verschillen kunnen zien en de voordelen die daarbij horen. De mens kunnen zien met zijn bijpassende muzen en de eigen persoonlijkheid die de mens bij zichzelf heeft gevormd. De verschillende ingeblazen inspiraties die de meervoudige intelligenties van een mens opvullen.

---

³ Piet Gerbrandy, *Boeken die ertoe doen Over klassieke literatuur*, Amsterdam, Meulenhoff, 2000, pp. 242.

⁴ Faidros, *Plato deel VIII*, Amsterdam, uitgeverij Bert Bakker, 1998, vertaling; Hans Warren en Mario Molegraaf, p. 53.

De negen muzen

1. Erato (de muze van de hymne, het lied en de lyriek)
2. Melpomene (de muze van de tragedie)
3. Kleio (de muze van de geschiedschrijving)
4. Euterpe (de muze van het fluitspel)
5. Terpsichore (de muze van de dans en de lyrische poëzie)
6. Thaleia (de muze van de komedie)
7. Polyhymnia (de muze van de retoriek en de gewijde liederen)
8. Ourania (de muze van de sterrenkunde)
9. Kalliope (de muze van het heroïsch epos, de filosofie en de retorica)

Door de bovengenoemde muzen aan de onderstaande intelligenties te koppelen ontstaan er verschillende hoofdstukken die proberen inzicht te geven in persoonlijke inspiraties en voorkeuren.

De negen meervoudige intelligenties

1. Verbaal-linguïstisch (taalslim)
2. Logisch-wiskundig (rekenslim)
3. Visueel-ruimtelijk (beeldslim)
4. Muzikaal-ritmisch (muziekslim)
5. Lichamelijk-motorisch (beweegslim)
6. Interpersoonlijk (samenslim)
7. Intrapersoonlijk (zelfslim)
8. Natuurgericht (natuurslim)
9. Existentieel (bestaanslim)⁵

Koppelingen

1. Taalslim	Erato
2. Rekenslim	Melpomene
3. Beeldslim	Kleio
4. Muziekslim	Euterpe
5. Beweegslim	Terpsichore
6. Samenslim	Thaleia
7. Zelfslim	Polyhymnia
8. Natuurslim	Ourania
9. Bestaanslim	Kalliope

---

⁵ DC4, Meervoudige intelligentie, http://www.profi-leren.nl/files/llb_dc4_intelligentie.pdf, (september 2017).

Een muze

Er waren er negen van, hun vader was oppergod Zeus. Tegenwoordig spreken veel kunstenaars, schilders en modeontwerpers bijvoorbeeld, van hun "muze." De muze is dan een bepaalde vrouw die hen, naar eigen zeggen, inspireert tot het maken van mooie kunst.

De negen muzen waren in de Griekse mythologie de godinnen van kunst en wetenschap en stelden de inspiratie voor.

Het begrip muze, dat tegenwoordig voornamelijk wordt gebruikt in de betekenis van inspiratiebron, is hiervan afgeleid.

Inblazing is een bewustzijnstoestand ('bezieling') waarin de kunstenaar over het maximum van zijn scheppend vermogen beschikt en schijnbaar moeiteloos de vormgeving vindt die voor het beoogde kunstwerk het meest geschikt is. In de Griekse Oudheid werd de inspiratie toegeschreven aan een god of aan de muzen, en sindsdien is het aanroepen of verwijzen naar de muzen als inspiratiebron een topos/stijlfiguur geworden.

Hoewel het aanroepen van de muzen als inspiratiebron ook in en na de romantiek als clichésituatie blijft voorkomen, verschuift het accent naar het dichtertelijke genie, d.w.z. de eigen dichtertelijke verbeeldingskracht bestaande uit twee componenten: de artistieke bezieling en de 'vinding' of 'stofvinding' die de dichter in de natuur zoekt. Veel romantische dichters geloofden dat inspiratie op zichzelf voldoende was voor het ontstaan van het kunstwerk en dat zij tot die inspiratie uitverkoren waren. De classicist daarentegen gaat ervan uit dat inspiratie belangrijk is, maar pas een rol kan spelen als voldoende kennis en oefening is opgedaan. De mate van intelligentie speelt hierin ook een rol, en dan vooral kijkend naar de verschillende intelligenties die een mens bezit. Volgens Gardner heeft ieder individu talenten/intelligenties. Die talenten staan los van elkaar en ze kunnen van een heel verschillend niveau zijn.⁶

---

⁶ Funkyfish, Kunst en Cultuur, Mythologie, Griekse Mythologie, 8 maart 2007, <http://kunst-en-cultuur.infonu.nl/mythologie/3039-begrippen-en-uitdrukkingen-uit-de-griekse-mythologie.html>, (september 2017).

Afhankelijk van welke intelligenties een mens bezit, zal hij zich door de juiste Muze laten inblazen en zich dus voorkeuren vormen voor bepaalde inspiraties. Maar hoezeer romantische dichters zich soms ook inspannen om het te doen voorkomen dat hun werk is ontstaan 'aus einem Guss' en onder invloed van een moment van bevlogenheid, handschriften en kopij tonen vaak aan dat naast inspiratie ook noeste arbeid en vlijt ten grondslag liggen aan het eindresultaat.

Muzen in de mythologie

In de mythologie van het oude Griekenland waren de negen muzen dochters van Zeus en de zussen van Apollo, die ze vaak begeleidden. Apollodoros van Athene noemt Mnemosyne (het geheugen) de moeder van de muzen. In andere versies zijn de muzen dan weer de dochters van Gaia en Ouranus, de aarde en de lucht. Dat houdt mogelijk verband met hun voorstelling als inspirerende kracht: de kunstenaar kon deze 'geestkracht' verkrijgen door in te ademen.

Aanvankelijk waren de muzen met drie of werden ze voorgesteld als triade. Namen voor de drievoudige muzen waren Melete ('meditatie'), Mneme ('herinnering') en Aoide ('lied'). De negenvoudige muze met haar functies kwam pas voor het eerst voor bij Hesiodos.

De muzen vertoefden het liefst op bergen. Op de Olympus konden ze worden teruggevonden aan de kant van Piëria en op de Parnassus bij de bron van Kastalia, die inspiratie bood voor de dichtkunst aan diegenen die van haar water dronken of luisterden naar haar zachte geluid.

Aan de voet van de Helikon, waar ze vertoefden op de met gras begroeide vlakten bij de bron Hippokrene, wedijverden de muzen met de Pieriden, de dochters van de Macedonische koning Piërus, tot deze door hen in eksters werden veranderd.⁷

Hesiodos (Oudgrieks: Ἡσίοδος), of Hesiodus (Latijn), is na Homeros de oudst bekende Griekse dichter.⁸

---

⁷ Idem.

⁸ Wikipedia, informatie over Hesiodos, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Hesiodos>, (september 2017)

De theorie van Howard Gardner

Rond 1980 ontwikkelde de Amerikaanse onderzoeker Howard Gardner een nieuwe theorie over intelligentie, die hij 'meervoudige intelligentie' noemt. Volgens Gardner heeft ieder individu talenten/ intelligenties. Die talenten staan los van elkaar en ze kunnen van een heel verschillend niveau zijn. Een muzikaal talent oftewel een muzikaal intelligent mens hoeft bijvoorbeeld geen sportwonder te zijn. Iemand kan verbaal bijzonder sterk zijn, maar niet erg ruimtelijk ontwikkeld zijn. Een mens kan drie intelligenties bezitten of vijf, hij kan dus meervoudig intelligent zijn.

Het idee dat er meerdere vormen van intelligentie bestaan is in het verleden ook door andere psychologen zoals Thurstone, Guilford, Cattell en Robert Sternberg verdedigd. Het is echter door Gardner het verst doorgevoerd, omdat hij ook niet-cognitieve vaardigheden zoals motorische handigheid en muzikaliteit rekent tot subvormen van intelligentie.⁹

Howard Gardner begon met zeven intelligenties en inmiddels zijn er al negen. Omdat je niet zomaar alles een intelligentie kunt noemen, zijn er criteria waaraan een talent/vaardigheid of capaciteit moet voldoen om een intelligentie genoemd te kunnen worden.

Bijvoorbeeld:

- Een intelligentie moet onafhankelijk zijn en bij een hersenbeschadiging afzonderlijk beschadigd kunnen raken. Bijvoorbeeld als iemand een beroerte krijgt, kan zijn taalvaardigheid aangetast raken (afasie). Zijn muzikale kant staat daar los van en kan intact blijven.
- Het moet iets zijn dat zich uitzonderlijk manifesteert. Denk aan de film Rain man. De autist in de film is een rekenwonder, maar in sociaal opzicht is hij achtergebleven.
- Voor een intelligentie moeten meer vaardigheden nodig zijn, die weer met elkaar samenhangen. Bijvoorbeeld: muzikale intelligentie vraagt om gevoel voor melodie, ritme, harmonie.
- Je moet hem in kaart kunnen brengen, kunnen noteren: in een alfabet, cijfers, een landkaart, noten enzovoorts.
- Je moet hem op enigerlei manier kunnen testen.¹⁰

---

⁹ Infed, Howard Gardner, multiple intelligences and education, <http://infed.org/mobi/howard-gardner-multiple-intelligences-and-education/>, (September 2017)

¹⁰ DC4, Meervoudige intelligentie, http://www.profi-leren.nl/files/llb_dc4_intelligentie.pdf, (september 2017).

Korte inleidingen van de negen essays die samen het Mouseion vormen waarin de muzen gekoppeld aan de intelligenties een breder zicht vormen op de beeldend kunstenaar.

1. Erato

Haar naam betekent 'beminnelijke' en ze is de muze van de hymne, het lied en de lyriek. Haar attributen zijn snaarinstrumenten. Erato wordt ook genoemd als een van de nimfen die de god Hermes verzorgden op de berg Nysa.¹¹

In dit essay ligt de nadruk op de lyriek, lyriek is in de letterkunde de verzamelnaam voor teksten, meestal gedichten, die een persoonlijk gevoel uiten. Het woord is afgeleid van het Griekse λύρα (lura), dat "lier" betekent. In de oorspronkelijke betekenis zijn het dus gedichten of liedteksten die met de lier begeleid kunnen worden.¹²

Verbaal-linguïstisch Mensen met een hoge verbaal-linguïstische intelligentie hebben een grote gevoeligheid voor gesproken en geschreven taal. Ze bezitten het vermogen om makkelijk talen te leren en kunnen taal gebruiken om doelen te bereiken. Je kunt hierbij denken aan schrijvers, dichters en taalkundigen, maar ook aan advocaten of politici. Goede en bekende schrijvers hebben vaak een hoge verbaal-linguïstische intelligentie. Iemand die verbaal-linguïstisch goed ontwikkeld is: denkt in woorden, formuleert makkelijk, kan goed argumenteren, leest snel en houdt van lezen, leest met inzicht, kan teksten goed doorgronden, kan goed beschrijven; kan makkelijk ideeën onder woorden brengen.¹³

Dit eerste essay laat zien hoe je met bestaande teksten/ lyrics verschillende nieuwe contexten kunt creëren, waardoor er een nieuwe kijk ontstaat op een bepaalde tekst. Geert Koefoed legt uit hoe krachtig tekst kan zijn, of taal generaliseert, hij heeft het over beeldende taal, het vermogen tot figuurlijk taalgebruik en welke betekenis het voor elk individu apart kan hebben. Het is niet alleen de tekst die men leest maar vooral ook hoe je het in je opneemt, eigen herinneringen en inspiratie komen tevoorschijn om tekst op een bepaalde manier te beleven.

---

¹¹ Wikipedia, Erato (Muze), [https://nl.wikipedia.org/wiki/Erato_\(muze\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Erato_(muze)), (september 2018).

¹² Dautzenberg. J. Literatuur, geschiedenis en leesdossier. Den Bosch: Malmberg, pp. 100, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lyriek>, (september 2017).

¹³ DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit.

2. Melpomene

Haar naam betekent 'zingende', en ze was de muze van de zang en dans samen. Zang en dans kwamen bij de oude Grieken zeer vaak voor, vooral bij godsdienstige plechtigheden. Uit die godsdienstige koorzangen en reidansen ontstond langzamerhand de tragedie of het treurspel waarvan Melpomene ook muze is. Haar attributen zijn het tragedie-masker, een knots, zwaard of dolk en kothurnen (toneelsandalen). Ze werd ook voorgesteld met een druivenkrans op haar hoofd.¹⁴

In tragedies gaat het vaak om het oplossen van raadsels, en juist mensen die daar goed in zijn, zien vaak het grootste raadsel (=zichzelf) over het hoofd.

Dit essay laat vooral het tragediemasker aan bod komen, de mens kan zijn denkwijze in handelen laten leiden door bepaalde gebeurtenissen. In dit hoofdstuk wordt de nadruk gelegd op een tragedie die zich in de vroege jaren van een genie (Alan Turing) af heeft gespeeld. Een van de vragen die daarbij naar voren komt luidt ben je een geboren genie of maakt de tragedie de genie?

Er wordt een koppeling gemaakt met de logisch-wiskundige intelligentie, kun je dit echter ook bekijken vanuit een creatief proces.

Iemand die logisch-wiskundig-intelligent is, kan problemen goed en logisch analyseren, snel wiskundige opgaven maken en wetenschappelijk onderzoek doen. Je kunt hierbij denken aan wetenschappers, filosofen en wiskundigen. Als voorbeeld noemt Gardner, Albert Einstein. De kenmerken van iemand met een hoge logisch-wiskundige intelligentie: denkt kritisch; ordent graag informatie, speelt graag met cijfers en overweegt bij het oplossen van problemen.¹⁵

---

¹⁴ Wikipedia, Melpomene (Muze), [https://nl.wikipedia.org/wiki/Melpomene_\(muze\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Melpomene_(muze))(september 2017)

¹⁵ DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

3. Kleio

Haar naam betekent 'verkondigende', en ze is de muze van de verheerlijking door het gezang en dus ook muze van de geschiedschrijving en ook van het heldendicht. Haar attributen zijn een boekrol of een kist met boeken. Ze schreef de namen en daden van grote helden in de wereld op, en bewaarde die. Af en toe wordt ze ook met een wateruurwerk afgebeeld. Dat staat symbool voor de tijd die loopt. Net zoals haar acht zusters is ze de dochter van de oppergod Zeus en de Titane Mnemosyne. Kleio baarde de koning van Macedonië, Pierus, haar zoon Hyacinthus. Ze wordt vaak afgebeeld met een boekrol en een griffel terwijl ze aan een tafel zit.¹⁶

Kleio heeft mijn persoonlijke voorkeur en zal dan ook persoonlijk werk laten zien. De geschiedschrijving neemt de overhand in dit essay. Beeldend werk laat belangrijke personen uit de geschiedenis opnieuw zien. Aan bod komen o.a. Aletta Jacobs en Ned Kelly. Ook wordt er gekeken naar de Muzen door de jaren heen, wat is de functie van de Muzen in de huidige tijd?

Ben je visueel-ruimtelijk intelligent, dan ben je goed in het herkennen van patronen en beelden. Je kunt je goed oriënteren. Bijvoorbeeld kunstenaars, schakers, piloten, zeevaarders, chirurgen horen tot deze groep. Pablo Picasso en Garry Kasparov horen hierbij. Nog meer kenmerken van een visueel-ruimtelijk intelligent persoon zijn: experimenteert graag met ontwerpen, schetsen, tekeningen; heeft een creatieve verbeeldingskracht; neemt de werkelijkheid waar via beelden en kleuren; kan zich goed oriënteren in gebouwen, wijken; ziet ongewone patronen en kan die omzetten in ontwerpen; heeft gevoel voor kleurnuances; tekent, krabbelt veel.¹⁷

---

¹⁶ Wikipedia, Clio(Muze), [https://nl.wikipedia.org/wiki/Clio_\(muze\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Clio_(muze)) (september 2017)

¹⁷ DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

4. Euterpe

Haar naam betekent 'verblijdende' en ze is de muze van het fluitspel en de lyrische poëzie. Haar attributen zijn de aulos¹⁸, de dubbele fluit of nog een ander muziekinstrument.¹⁹

Wanneer je muzikaal-ritmisch intelligent bent, hou je van muziek, kun je muziek maken/ uitvoeren en componeren. Je hebt gevoel voor ritme. Denk aan musici, componisten en dirigenten. Mensen die muzikaal-ritmisch goed ontwikkeld zijn pikken snel melodieën op, spelen graag een muziekinstrument, vertellen boeiend, werken met rijm of ezelsbruggetjes om iets te onthouden, hebben een sterk ritmegevoel en hebben stijl in hun stemgebruik.

Muzikaal-ritmisch: muziek maken: instrumenten bespelen, zingen, muziek luisteren, rappen, rijmpjes en gedichten (voor)lezen.²⁰

De Euterpe is een muze die veel te bieden heeft, in dit essay laat prof.Dr.Erik Scherder zien hoe belangrijk muziek is voor je hersenen en dat het daarom van belang is om kinderen er al vroeg mee kennis te laten maken. Ook gaat het over muziek en het ontstaan van idolen, idolen kunnen grote hoeveelheden mensen bereiken via de huidige technologie en zo kunnen ze inspireren met hun klanken, teksten en beeldende voorkomen. Otto Wichers beantwoordt vragen waardoor deze Muze ook kan worden bekeken vanuit de kant van de artiest zelf.

---

¹⁸ Een aulos is eigenlijk geen fluit maar een soort Hobo, een rietinstrument dus.

¹⁹ Wikipedia, Euterpe (Muze), [https://nl.wikipedia.org/wiki/Euterpe_\(muze\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Euterpe_(muze)), (september 2017).

²⁰ DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

5. Terpsichore

Terpsichore is een van de negen muzen uit de Griekse mythologie. Haar naam betekent 'Zij die graag danst'. Ze is de muze van de dans en de lyrische poëzie en de beschermvrouwe van het koor. Haar attribuut is de lier.²¹

"Zij die graag danst", deze zin is het uitgangspunt van dit vijfde essay. Je lichaam gebruiken om iets te doen, beweging. In dit geval zal een persoonlijke inspiratie betreft beweging/ sport worden uitgediept. Het laat zien dat deze sport net als bij dans een bewustwording van ons bestaan oproept, ook zal het de groepscohesie laten zien. Het uitdiepen zal een nieuwe beweging in stand brengen, van generatie op generatie zal de inblazing kort worden bekeken.

Lichamelijk-motorisch Je denkt hierbij snel aan dansers, acteurs en sporters. Zij hebben een goed ontwikkelde lichamelijk-motorische intelligentie. Ze kunnen hun lichaam of lichaamsdelen (hand, mond, ogen) goed gebruiken om iets te doen. Denk ook aan een chirurg, topvoetballer, een laborant, een tandtechnicus, een instrumentmaker. Zij gebruiken hun handen om iets verfijnds te maken. Deze groep heeft ook een sterk ontwikkelde lichamelijk-motorische intelligentie. Wat zie je bij deze groep? Sleutelt of knutselt graag, heeft een goede (fijne) motoriek, heeft een sterk gevoel voor het gebruik van het eigen lichaam; reageert met trefzekere bewegingen en leert makkelijk door iets te doen of te spelen.²²

---

²¹ Wikipedia, Terpsichore (Muze), <https://nl.wikipedia.org/wiki/Terpsichore>, (september 2017).

²² DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

6. Thaleia

Haar naam betekent "de bloeiende feestvreugde". Zij is de muze van de komedie en is kenbaar aan een komisch masker. Als dienaar en volgeling van Dionysos draagt zij doorgaans een klimopkrans op het hoofd en een thyrsosstaf²³, of ook wel een tamboerijn in de hand. Zij wordt de moeder genoemd van de luidruchtige Korybantes, die Apollo bij haar zou hebben verwekt. Thalia was ook een personificatie van het bloeiende geluk, aan welke dikwijls bij feestmalen de eerste beker werd gewijd. Ze werd als "met mooie wangen" en "mooi" omschreven.²⁴

Mensen die interpersoonlijk intelligent zijn, kunnen goed andere mensen begrijpen. Ze begrijpen wat anderen verlangen of bedoelen en kunnen goed met anderen samenwerken. Je ziet deze kenmerken vaak bij verkopers, leraren, psychologen, politici, religieuze leiders enzovoorts. Iemand die een sterke interpersoonlijke intelligentie heeft houdt van contact met anderen, werkt graag samen, houdt van feestjes en gezelligheid, voelt zich prettig in groepen, begrijpt wat anderen bezighoudt en is bereid anderen te helpen.²⁵

"de bloeiende feestvreugde"; houdt van feestjes en gezelligheid. Dit is hetgeen de muze en de intelligentie aan elkaar koppelt. In dit essay wordt gekeken naar de kracht van de samenleving, maar vooral ook naar de zwakte van de samenleving en wat de samenleving betekent voor bepaalde kunstenaars. Kunstenaar Ai weiwei laat met zijn werk zien dat hij opkomt voor de mensenrechten, Nederlandse psycholoog J.M. van Meel geeft de psychologische kant weer van expressie en de interactie tussen de kunstenaar en de beschouwer.

---

²³ Een thyrsosstaf is niet krom; de stok is een stengel van de wilde venkel, en aan het uiteinde zit een denneappel; het is een fallus-symbool.

²⁴ Wikipedia Thaleia (Muze), [https://nl.wikipedia.org/wiki/Thaleia_\(mythologie\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Thaleia_(mythologie)), (september 2017)

²⁵ DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

7. Polyhymnia

Haar naam betekent 'rijk aan gezangen', en ze is de muze van de mimische kunst, de retoriek en gewijde liederen. Haar attributen zijn scepter, mantel en sluier. Op afbeeldingen houdt ze vaak haar vinger in haar mond, en haar elleboog rust op een zuil. Ze werd beschouwd als de uitvinder van de lier en de landbouw.²⁶

Er wordt gekeken naar de retoriek van het selfisme, retoriek heeft in de 19^e eeuw een negatieve betekenis gekregen en wordt nu meer gezien als een manier van spreken waarbij je veel mooie woorden zonder veel inhoud gebruikt, in dit geval wordt er naar de beeldende retoriek gekeken, iets waar verschillende generaties tegenwoordig vraagtekens bij zetten; bijvoorbeeld de selfie, een kunst zonder inhoud? Een mooie foto kan mensen overtuigen tot het bijbehoren van een groep. Terwijl men beoordeelt naar aanleiding van een foto, weet je niets over de inhoud ervan.²⁷ De vragen die naar voren komen in dit essay zijn o.a; Waar komt het selfisme vandaan? En hoe kijken de verschillende generaties van de vorige eeuw tegen elkaar aan?

Ben je intrapersonaal sterk ontwikkeld, dan heb je een goed zelfinzicht en een goed zelfbeeld. Je weet wat jouw capaciteiten zijn, maar ook wat je tekortkomingen zijn en je kunt dit inzicht zo gebruiken dat je je eigen leven goed kunt organiseren. Je ziet deze kenmerken wel bij schrijvers en dichters, maar ook bij filosofen en psychologen. Kenmerken van iemand met een intrapersonale intelligentie zijn: kent zijn zwakke en sterke kanten, heeft gevoel voor reflectie, schrijft een dagboek of poëzie, houdt zich op de achtergrond, leeft in zijn eigen wereld, neemt scherp waar wat er gebeurt en/of houdt van dagdromen.²⁸

---

²⁶ Wikipedia, Polyhymnia(Muze),[https://nl.wikipedia.org/wiki/Polyhymnia_\(muze\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Polyhymnia_(muze)), (september 2017).

²⁷ Wikipedia, informatie over Retorica, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Retorica>, (september 2017)

²⁸ DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

8. Ourania

Haar naam betekent 'hemelse'. Ze is de muze van de sterrenkunde, een tak van de wetenschap die in de klassieke oudheid vooral geassocieerd werd met vrouwen. Haar attributen zijn een hemelbol en een schrijfstift.²⁹

Mensen met een natuurgerichte intelligentie zien de samenhang in de wereld om hen heen. Denk aan de bioloog: bezig met het herkennen van de planten/ in de omgeving. Of aan de dierenverzorgers. Het gaat hierbij om een grote interesse in en kennis van de natuur. Charles Darwin wordt hier als voorbeeld genoemd. Heb je een grote natuurgerichte intelligentie, dan ben je gefascineerd door alles wat groeit en bloeit, herken je snel kenmerken van plant en dier, observeer je graag veranderingen in de natuur, kun je makkelijk leren door waarnemingen buiten, ga je graag met dieren om en/of kun je goed verzamelen en ordenen.³⁰

De kijk naar onze wereld door de ogen van astronauten; Wubbo Ockels en Andre Kuipers. Inspiraties van een beeldend kunstenaar met het oog op de vernietiging van onze planeet. Een plasticsoep drijft door dit hemelse essay.

---

²⁹ Wikipedia, Urania (Muze), [https://nl.wikipedia.org/wiki/Urania_\(muze\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Urania_(muze)), (september 2017)

³⁰ DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

9. Kalliope

Haar naam betekent 'met de mooie stem', en ze was de muze van het heroïsch epos (heldendicht), de filosofie en de retoriek. Haar attributen zijn de schrijftafel en schrijfstift, alsmede de perkamentrol en de bazuin. Soms kan dit ook veranderd worden in een krans van goud of laurier. Kalliope had twee zonen, Linos en Orpheus.³¹

Existentiële intelligentie heeft te maken met de kosmos, maar ook met de zin van het leven. Filosofen en spirituele leiders zouden deze intelligentie kunnen bezitten en mensen met belangstelling voor religie. Denk hierbij aan de Dalai Lama. Iemand met een grote existentiële intelligentie is: geïnteresseerd in vraagstukken over het bestaan, denkt na over de zin van het leven, houdt van filosoferen, stelt kritische vragen over allerlei zaken; is geïnteresseerd in de kosmos en is vaak geïnteresseerd in kunst.³²

Een vader en zoon die weer bij elkaar worden gebracht door de filosofie van Antoine de Saint-Exupéry. Een interview waarbij de kwetsbaarheid van een zeer inspirerend persoon naar voren komt en het zich tot een soort eigen filosofie vormt.

33

³¹ Wikipedia, Kalliope (Muze), [https://nl.wikipedia.org/wiki/Kalliope_\(muze\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Kalliope_(muze)), (september 2017)

³² DC4, Meervoudige intelligentie, Loc.cit

³³ (figuur33), Flemish title: Julien Schoenaerts, Een Uniek Portret (2002) November 11, 2002 - <https://youtu.be/3YldMWQVFI>, Julien Schoenaerts, A Unique Portrait (2002), (september 2017).

De muzen zijn aanminnige wezens, maar ze kunnen bestraffend optreden jegens degenen die het wagen zich met hen te meten. Homeros verhaalt in de Ilias hoe de Thracische zanger Thamyris zich had durven verstouten de Muzen uit te dagen tot een muzikale tweestrijd. Ze sloegen hem met blindheid en ontnamen hem zijn vermogen tot zang en snarenspeel. Ook de sirenen, half vrouwen, half vogels, die met hun verlokkelijke gezang zeelieden naar de ondergang trachtten te voeren, zouden ze eens hebben bestraft toen die zich tezeer op hun zangkunst lieten voorstaan: ze trokken hun de veren uit.³⁴

---

³⁴ Eric M. Moorman & Wilfried Uitterhoeve, *Van Achilleus tot Zeus*- Thema's uit de klassieke mythologie in literatuur, muziek, beeldende kunst en theater, Nijmegen, SUN, 1987, p. 175-176.

